

Pamätná tabuľka z príležitosti odhalenia Kossuthovej sochy v Nových Zámkoch

V priebehu druhej polovice 19. storočia sa zvyšoval záujem o dejiny a tradície. Popri osobnostiach pôsobiacich v našom regióne, ako János Fábian alebo Michal Matunák, mal leví podiel na popularizácii novozámockých dejín Kálmán Thaly, ktorý sa venoval predovšetkým kuruckému obdobiu dejín nášho mesta.

Práve tieto tendencie viedli po oslavách 200. výročia obsadenia novozámockej pevnosti kuruckými vojskami v roku 1903 k myšlienke osadiť pamätné tabule na počesť aktérov vtedajších udalostí a súčasne mala čerstvo vzniknutá komisia pre sochu, ktorej predsedom bol kráľovský notár Dr. Endre Rabár, realizovať projekt postavenia Kossuthovej sochy ako aj busty andovského rodáka Gergelya Czuczora (obaja patria k ikonickým postavám revolúcie z rokov 1848/49). Zhotovením pamätných tabúľ Františka II. Rákociho a jeho generálov Jána Božána a Mikuláša Berčéniho bol poverený debrecínsky sochár András Tóth. V prípade sochy a busty padla voľba na budapeštianskeho sochára Ernőa Székelyho - Weissa. K slávnostnému odhaleniu prišlo 17. júna 1906, pri príležitosti výročia mierových rokovaní, počas ktorých sa Rákoci zdržiaval v Nových Zámkoch. Na slávnosti sa okrem Kálmána Thalyho a Ferencza Kossutha (syna Ľudovíta Kossutha) zúčastnila aj delegácia uhorského snemu a mesto Budapešť vyslalo jedného z radných.

Dodnes sa spomedzi týchto búst a pamätných tabúl zachovala iba pamätná tabuľa Mikuláša Berčéniho, osadená stene františkánskeho kláštora. Kossuthova socha, stojaca na Hlavnom námestí, padla za obeť skupine zloženej z legionárov a železničiarov 22. mája 1919 a pamätné tabule Rákociho a Boťána strhol rozvášnený dav 28. októbra 1919. Busta G. Czuczora, umiestnená pôvodne v podľa neho pomenovanom parku a následne v areáli novopostavenej budovy dnešnej ZŠ Antona Bernoláka, prestála toto búrlivé obdobie, no v roku 1945 zmizla za zatiaľ nevyjasnených okolností.

Ako predmet mesiaca jún 2013 je vystavená kamenná pamätná tabuľka z čiernej žuly, ktorá bola vyhotovená na pamiatku odhalenia Kossuthovej sochy. Na tabuľke je vytesaný text v maďarčine, potretý zlatou farbou. Pôvodným vlastníkom tejto tabuľky s rozmermi 8 x 12 x 1,8 cm bol Gyula Jóba a do múzea ju darovala jeho neter Etelka Balla v roku 2010.